

TEO – Taminiau Elst Overbetuwe Conservenfabrieken

De Betuwse jamfabrikant Taminiau begaf zich in 1951 als een van de laatste op de markt van de plaatsjesalbums, waarschijnlijk om het hoofd te kunnen bieden aan de groeiende populariteit van Betuwse Flipje. Het heeft niet mogen baten. Eind vijftiger jaren werd Taminiau overgenomen door het Amerikaanse bedrijf Heinz. Het merk TEO – acroniem van Taminiau Elst Overbetuwe – verdween van de markt. Heinz produceert nu nog sauzen in de oude fabriek langs de spoorlijn in Elst.

Taminiau / Heinz gaf van 1951 tot begin zestiger jaren 10 kleine albums uit, die enig zijn in hun soort. De glossy oblong boekjes van 24,5 x 17 cm groot, met dikke bladen en dunne kartonnen platten gebonden met een geplastificeerd spiraaltje, gaan alle tien over vogels. Elk boekje heeft 12 glanzende vogelplaten van briefkaartformaat (9,5 x 14 cm).

De eerste 8 boekjes uitgegeven onder de naam Taminiau hebben elk 7 grijze bladen, 4 tekstbladen afgewisseld met 3 plaatjesbladen waarop aan weerskanten 2 kaarten worden ingestoken, een techniek die eigenlijk allang vergeten was. Taminiau was nieuw op de albummarkt, maar de drukker van deze albumpjes is een oude bekende, drukkerij De IJssel in Deventer, die voor de oorlog tenminste 15 grote ingebonden albums heeft gemaakt voor een aantal bedrijven, vooral in de koffie- en theesector.

De laatste twee boekjes zijn uitgegeven door Heinz. Ze hebben meer tekst waarvoor het aantal bladen is verhoogd naar 9, de platten en de kaarten zijn dikker en er is een mooie kwaliteit ecru papier gebruikt voor de bladen. De drukker hiervan is onbekend.

De "Hollandse valk", in de rest van de wereld bekend als de toekan of pepervreter.

Voor de eerste reeks van vier kleine albums, die in augustus 1951 in de dagbladen aangekondigd werden, ging Taminiau naar het nieuwe in mei 1950 geopende vogelpark Avifauna in Alphen aan de Rijn. De 4 albums hebben dezelfde omslag en dezelfde titel "Vogelpracht in Avifauna" met volgnummer 1 t/m 4. De platen zijn foto's die in Avifauna zijn gemaakt door de "kleuren-fotograaf" zoals hij in de krantenadvertenties genoemd wordt, Kees van den Burg te Alphen aan de Rijn.

De op de voorkant afgebeelde toekan was het logo van Avifauna, wat duidelijk zichtbaar was aangegeven met een grote figuur van een toekan op een mast voor de ingang. Het park werd overgenomen door Van der Valk, die de toekan adopteerde als zijn logo.

De reeks maakte een valse start. Het eerste deel werd geschreven door J.H. Noordzij, waarover verder niets bekend is. Het werd echter al snel opnieuw uitgebracht met een nieuwe tekst geschreven door de zeer bekende bioloog en publicist A.B. Wigman (1891-1972). Wigman was Natuurhistorisch medewerker van het Nationale Park De Hoge Veluwe. Hij schreef een aantal boeken over de Hoge Veluwe waaronder drie albums voor Hille en een voor Rama, en over vogels.

De fotograaf heeft knap werk geleverd in een tijd dat kleurenfotografie nog niet algemeen in gebruik was en photoshop nog niet bestond. Vanwege de fraaie foto's was het eerste boekje direct al succesvol bij vogelliefhebbers. In mei 1952 werd het tweede deeltje gelanceerd met een prijsvraag voor de jeugd waarmee een gratis reis naar Avifauna gewonnen kon worden. Daarvoor moesten de namen van drie in opeenvolgende advertenties afgebeelde vogels gevonden worden.

Deze advertentietekst van mei 1951 is niet geheel correct. De toekan is wel op de omslag van de albums getekend, maar bij de platen komt hij niet voor.

Vanwege het succes van de reeks Avifauna albums besloot Taminiau om door te gaan met vogelalbums en met de auteur Wigman. Wigman vervolgde met vogels in het wild. Goede kleurenfoto's van in het wild levende vogels waren een probleem, daarom werd de populaire vogelschilder Rein Stuurman aangetrokken, die samen met Wigman de drie albumpjes over de Hoge Veluwe maakte voor Hille. Stuurman heeft ook de plaatjes voor het grote tweede vogelalbum van zeepfabriek Het Klaverblad gemaakt, en voor drie vogelalbumpjes van Kanis & Gunnink. Samen maakten zij nu het album "Eendenvolk" dat in 1956 verscheen met het volgnummer 5.

Ondanks de fraaie tekeningen van Stuurman werd dit album geen succes. Eenden spraken de vogelliefhebbers niet aan.

Tijdens de wederopbouw in de vijftiger is het houden van siervogels volkssport nummer 1 geworden, en daarbij staan kanaries op de eerste plaats. Vogelvoederfabriek Sluis heeft in 1953 een kanariealbum met kleine plaatjes uitgebracht. Maar siervogels waren voor Wigman en Stuurman geen bekend terrein. Taminiau liet een volgend album – Kanaries nr. 6 – maken door deskundigen, S. Bijl voor de tekst en Joh. Lentink voor de platen. De afbeeldingen van de poserende vogeltjes zijn saai, maar het album sloeg toch beter aan. Er werd direct vervolgd met nummer twee op de ranglijst van hobbyvogels, duiven. Daarvoor werd een andere deskundige aangetrokken, H. Logman. Lentink tekende weer de platen. Er werden meteen twee delen in productie genomen met de titel "Onze Sierduiven nr. 7 en 8". Dit was een misrekening van Taminiau. De volkssport betrof met name de postduivenhouderij; sierduiven moesten het ver afleggen bij kanaries, parkieten en andere volièrevogels. Deze twee albums zijn relatief zeldzaam, en omdat ze nog gezocht zijn door duivenliefhebbers moeilijk te vinden.

Taminiau – inmiddels overgenomen door Heinz – keerde terug op zijn schreden en liet het duo Wigman en Stuurman nog twee albums over vogels in het wild maken: "9. Roofvogels en vederspel" en "10. Steltlopers". Beide kregen meer tekst en een wat fraaiere uitvoering van het boekwerk, waardoor ze wat uit de toon vallen bij de voorgaande acht delen.

Hierna verdwijnt TEO van de markt.

De eerste 8 boekjes waren te verkrijgen voor f. 1,- of 60 spaarpunten, maar de laatste 2 waren alleen nog te koop vanwege het verbod op "branchevreemde" geschenken dat in september 1956 van kracht werd. De pakketjes van 12 kaarten werden verstrekt op 48 spaarpunten.

Deze boekjes zijn ook in België uitgegeven, steeds twee van de originele deeltjes in één ringbandje. De eerste drie bandjes zijn zowel in het Frans als in het Nederlands uitgebracht. Op de laatste twee is beknibbeld door de plaatjesbladen te voorzien van Nederlandse en Franse onderschriften.

Johan Lentink is onsterfelijk geworden met zijn bijdrage aan het monumentale boek "Onze duivenrassen in woord en beeld. Platenatlas met beschrijvende tekst" door C.A.M. Spruijt. Lentink schilderde hiervoor 80 platen met in het totaal 500 afbeeldingen van duiven.

TAMI01A

Vogelpracht in Avifauna, deel I

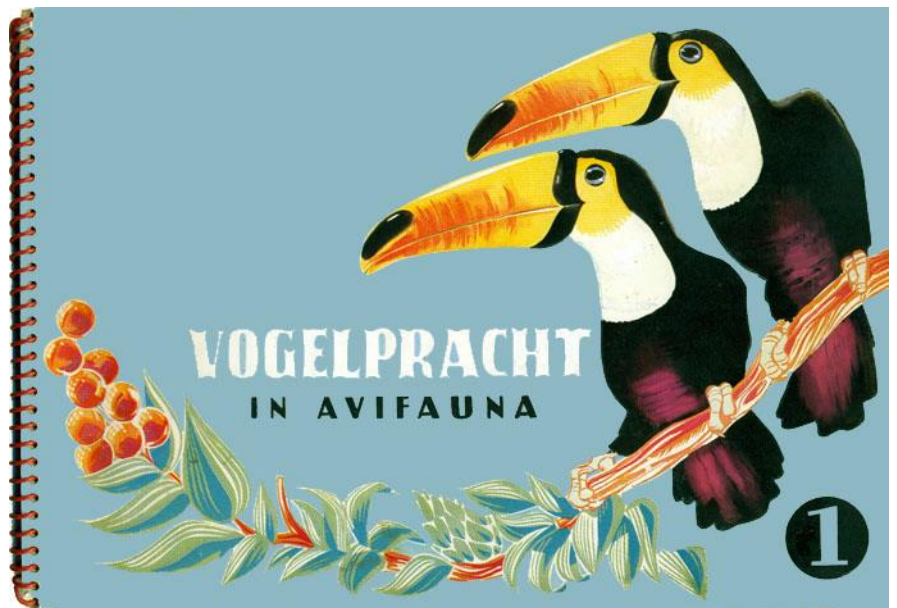
Vogelpracht in Avifauna I. Tekst J.H. Noordzij. Foto's Kees van den Burg. Taminiau's conservenfabrieken N.V., Elst, (mei 1951)

Dit eerste album geschreven door J.H. Noordzij, is kort na het verschijnen opnieuw uitgebracht met een volledig nieuwe tekst door A.B. Wigman, die in de volgende jaren ook de drie volgende delen schrijft.

TAMI01-04

Vogelpracht in Avifauna", I-IV

Vogelpracht in Avifauna", I t/m IV. Tekst: A.B. Wigman. Foto's: Kees van den Burg. (1951-1954)

Taminiau spreekt over de Avifauna albums deel I t/m IV. In en op de albums zijn die aanduidingen van de delen niet te vinden. De albums zijn op de voorkant genummerd van 1 tot 4, en deze nummering loopt door op de volgende albums.

Kenmerken

Oblong boekjes van 24,5 x 17 cm, met dikke bladen en dunne kartonnen platen gebonden met een geplastificeerd spiraaltje. Elk boekje heeft 12 glanzende vogelplaten van briefkaartformaat (9,5 x 14 cm). De doorlopende tekst is gezet in twee kolommen en volgt de platen.

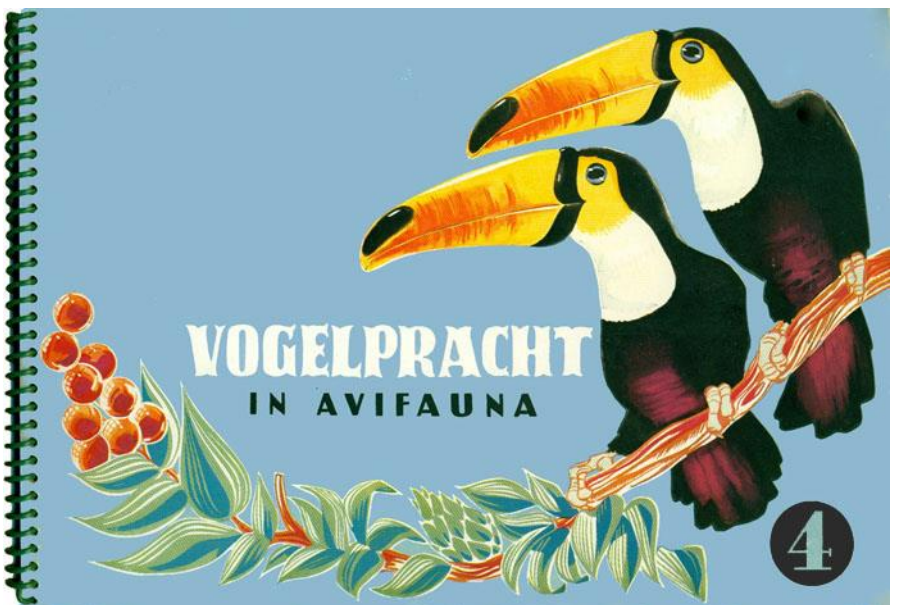
De platen zijn kleurenfoto's van voor die tijd bijzonder hoge kwaliteit. In de delen 1, 3 en 4 zijn het allemaal "poserende" vogels op een tak. In deel 2 zijn het grote vogels, gefotografeerd in hun leefomgeving buiten.

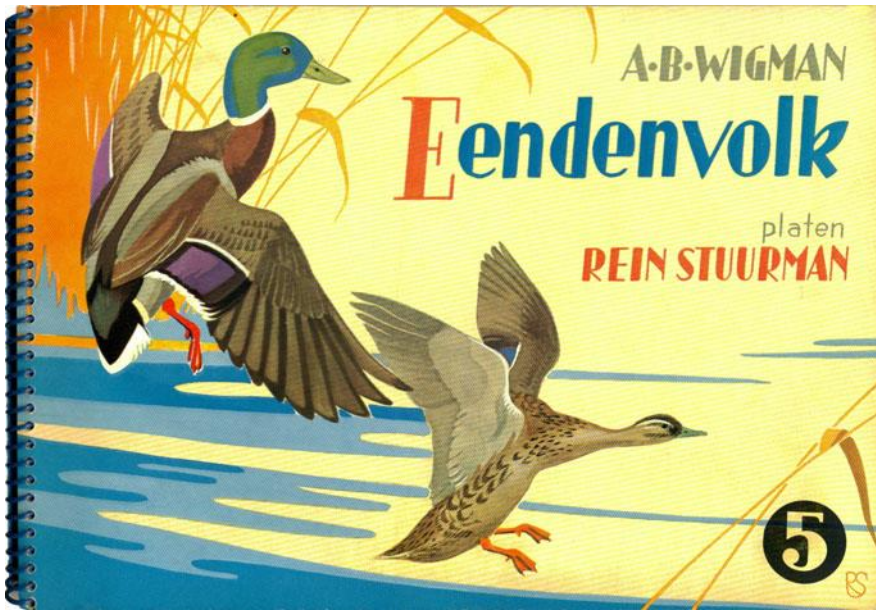
De kaarten zijn op de achterkant voorzien van een serienummer (gelijk aan het nummer voor op het album) en volgnummer en de naam. Verder staat op de achterkant uitvoerige informatie over de verdeling van de spaarpunten en over de verkrijgbaarheid van de albums. Op de kaarten van deel 4 wordt Album no. 5 „Eendenvolk” al aangekondigd. Op latere drukken van alle kaarten worden alle albums tot en met 8 genoemd.

Inhoud

Wigman geeft op een rustige, vertellende wijze veel informatie over de getoonde vogels. Hoewel de toekan niet getoond wordt begint hij met een uitvoerige inleiding over deze vogel.

“Van Pedro I d’Alcantare, keizer van Brazilië die in 1826 Portugal aan zijn dochter Maria de Gloria schonk, ... wordt verhaald dat hij op hoffeesten als gala-kleed een mantel droeg, vervaardigd uit de bevederde borsthuiden van toekans, wel een bewijs hoezeer de vogels in aanzien stonden.”

TAMI05 Eendenvolk

Eendenvolk (album 5). Tekst A.B. Wigman. Aquarellen: Rein Stuurman. Taminiau's conservenfabrieken N.V., Elst. (1956)

14 pagina's met 12 chromo's van briefkaartformaat om in te steken.

Prijs: f. 1,- of 60 spaarpunten.

Kenmerken

Insteekalbum van 24,5 x 17 cm, met dikke bladen en dunne kartonnen platten gebonden met een geplastificeerd spiraaltje. De doorlopende tekst is gezet in twee kolommen en volgt na een inleiding van 2½ pagina de platen.

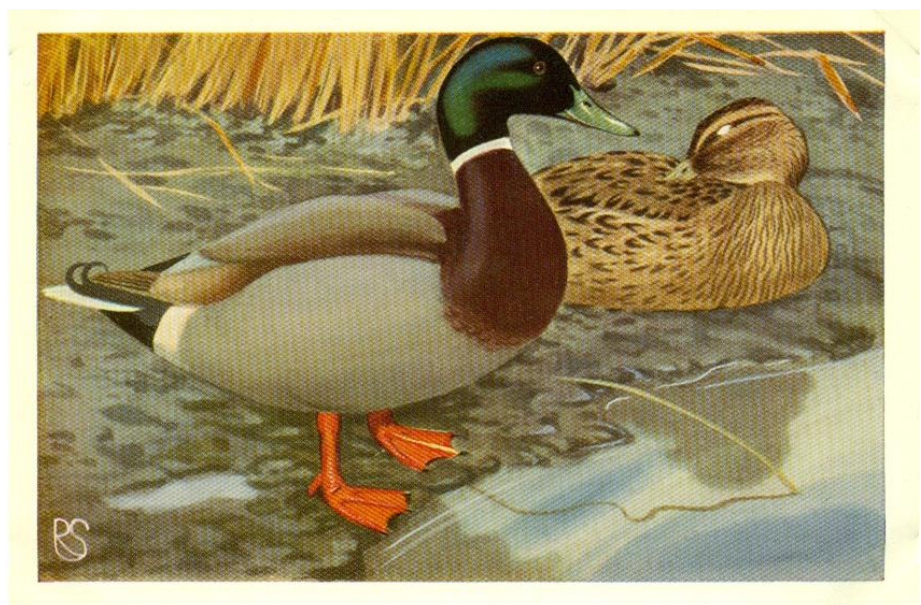
Het album heeft 12 glanzende platen van eenden in briefkaartformaat (9,5 x 14 cm). De platen zijn aquarellen van de bekende vogelschilder Rein Stuurman, die zijn werk signeert met de letters RS in elkaar gevoegd. De kaarten zijn op de achterkant voorzien van het serienummer 5 en volgnummer en de naam. Verder staat op de achterkant uitvoerige informatie over de verdeling van de spaarpunten en over de verkrijgbaarheid van de albums.

Inhoud

Wigman begint met de constatering dat buiten de jager en de poelier maar weinig mensen de eenden behoorlijk uit elkaar kunnen houden. In dit album worden 12 van de 24 inheemse soorten behandeld. Van elke soort worden het mannetje en het vrouwtje afgebeeld omdat die vaak veel van elkaar verschillen.

In een vrij lang vooraf verhaalt Wigman uitvoerig over een bijna vergeten fenomeen, de eendenkooi en het beroep van de kooiker. Daarbij is een tekening van zo'n kooi opgenomen.

Het handwerk van kooiker dateert reeds van eeuwen geleden en stellig werd het b.v. al omtrent 1500 beoefend. Thans bestaan er in ons land nog een honderdtal werkende „vogelkoyen”, zoals de vroegere naam luidde; zij vormen een karakteristiek onderdeel van het buitenleven en daarbij zijn zij cultuurhistorisch van grote waarde. Zo'n kooi toch betekent een sanctuarium, een vrijplaats want zij bezit het z.g. „recht van afpaling” d.w.z. dat binnen een straal van ettelijke honderden meters niet geschoten mag worden, noch handelingen verricht die de rust zouden verstoren.

De eerste plaat laat de bekendste soort zien, de “wilde eend”, links het mannetje en rechts het vrouwtje.

TAMIO6
Kanaries

Kanaries (album 6). Tekst S. Bijl. Tekeningen Joh. Lentink. Taminiau's conservenfabrieken N.V., Elst. (1957)

14 pagina's met 12 chromo's van briefkaartformaat om in te steken.

Prijs: f. 1,- of 60 spaarpunten.

Kenmerken

Insteekalbum van 24,5 x 17 cm, met dikke bladen en dunne kartonnen platten gebonden met een geplastificeerd spiraaltje. Op de voorkant zijn de voorouders van de tamme kanarie afgebeeld, de wilde kanarie van de Canarische eilanden. De tekst is gezet in twee kolommen.

Het album heeft 12 glanzende platen van kanaries in briefkaartformaat (9,5 x 14 cm). De platen zijn gesigeneerde aquarellen van Joh. Lentink, die meer bekend is van duivenboeken. De kaarten zijn op de achterkant voorzien van het serienummer 6 en volgnummer en de naam. Verder staat op de achterkant uitvoerige informatie over de verdeling van de spaarpunten en over de verkrijgbaarheid van de albums. Alle albums 1 t/m 8 zijn genoemd.

Inhoud

Wigman die deskundig is op het gebied van in het wild levende dieren, is voor deze kweekvogels vervangen door de deskundige S. Bijl van wie verder geen bijzonderheden bekend zijn. De tekst bestaat in wezen uit drie delen. In het eerste deel beschrijft Bijl in detail het ontwikkeling van de wilde kanarie tot de Hollandse, Engelse en Duitse cultuurvogels, met 4 afbeeldingen die voor de leek nauwelijks van elkaar te onderscheiden zijn. Daarbij weidt hij breed uit over het voorkomen, de verzorging en vooral over het zingen.

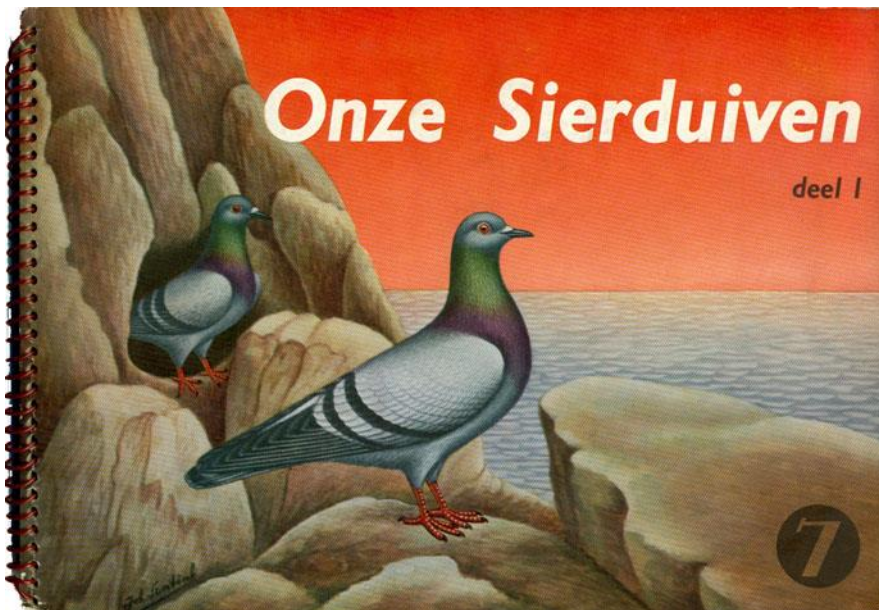
Wil men zich verheugen in de dankbaarheid en de vertrouwelijkheid van de kanarie, dan verdient het aanbeveling hem zelf te verzorgen. En bij deze verzorging houde men regelmaat en netheid in het oog.

In het tweede deel behandelt hij de kleurkanaries met 7 platen. Tenslotte volgt nog een kort stukje over de kweek van kanaries.

De platen van Lensink zijn brave stijve vogeltjes op een tak dei een leek niet echt zullen aanspreken. De enige vogel die zich daarbij onderscheidt is de Mexicaanse Zwartkop Sijs, die wordt getoond als de veroorzaker van de oranje en rode tinten van de kleurkanarie.

Plaat 5.
 Mexicaanse Zwartkop Sijs

TAMI07-08

Onze Sierduiven deel 1 en 2

Onze sierduiven I en II (album 7 en 8). Tekst H.W. Logman. Tekeningen Joh. Lentink. Taminiau's conservenfabrieken N.V., Elst. (1957?)

Elk 14 pagina's met 12 chromo's van briefkaartformaat om in te steken.

Prijs: f. 1,- of 60 spaarpunten.

Kenmerken

Insteekalbums van 24,5 x 17 cm, met dikke bladen en dunne platten gebonden met een geplastificeerd spiraaltje. Op de voorkant van deel 1 is de voorouder van de tamme duiven, de rotsduif afgebeeld, en op deel 2 de Boheemse Vleugelduif.

Elk album heeft 12 glanzende platen van een staande duif in briefkaartformaat (9,5 x 14 cm). De platen zijn gesigeneerde aquarellen. De kaarten zijn op de achterkant voorzien van het serienummer 7 / 8 en volgnummer en de naam. Verder staat op de achterkant uitvoerige informatie over de verdeling van de spaarpunten en over de verkrijgbaarheid van de albums. Als uitgever is al Heinz vermeld en alle 10 albums zijn genoemd.

Plaat 1, de Hollandse Kropper.

Inhoud

Logman begint het eerste deel na een korte inleiding met een hoofdstukje over voeding en verzorging, direct gevolgd door een vrij uitvoerige behandeling van elk van de 12 getoonde soorten, te beginnen met de "oeroude" Hollandse Kropper. De eerste 5 betreffen Nederlandse rassen, de volgende 7 "Duitse Kleurduiven". Deel 2 begint met een hoofdstukje over de huisvesting, waarna wordt vervolgd met de behandeling van de getoonde soorten, waaronder nog enkele Duitse kleurduiven te beginnen met de op de omslag afgebeelde.

De platen van staande duiven zijn zeer statisch, wat wel de herkenbaarheid ten goede komt. Grappig zijn de naïeve landschapjes op de achtergrond van diverse platen.

Hiernaast, de Boheemse Vleugelduif, die zich van alle soortgenoten onderscheidt doordat in de vleugels alle slag-, mantel- en dekveren om en om gekleurd en wit zijn, wat een opmerkelijk blokpatroon oplevert. Ook de voetveren zijn om en om gekleurd en wit.

TAMI09

Roofvogels

Roofvogels en vederspel (album 9). Tekst A.B. Wigman. Aquarellen en tekeningen: Rein Stuurman. H.J. Heinz Company Holland N.V., Elst. (1959?)

11 genummerde pagina's afgewisseld met 3 niet meegenummerde plaatjesbladen om 12 chromo's van briefkaartformaat in te steken.

Prijs: f. 1,-

Kenmerken

Insteekalbum van 24,5 x 17 cm, met dikke bladen en platten gebonden met een geplastificeerd spiraaltje. De tekst is gezet in twee kolommen. Een

bijzonderheid van dit album is, dat bij elke behandelde vogel een tekening van de vogel in de vlucht is opgenomen. Zo herkennen we op pagina 4 de vogel op de voorkant die op eenden jaagt als een slechtvalk.

Het album heeft 12 glanzende aquarelplaten van staande roofvogels in briefkaartformaat (9,5 x 14 cm). De platen zijn gesigneerd RS. De kaarten zijn op de achterkant voorzien van het serienummer 9 en volgnummer en de naam. Verder staat op de achterkant uitvoerige informatie over de verdeling van de spaarpunten en over de verkrijgbaarheid van de albums. Alle 10 albums zijn genoemd. Er zijn liggende en staande afbeelding; de kaarten zitten niet in volgorde van de nummers om de liggende platen bij elkaar op een pagina te krijgen, wat niet helemaal kan.

Inhoud

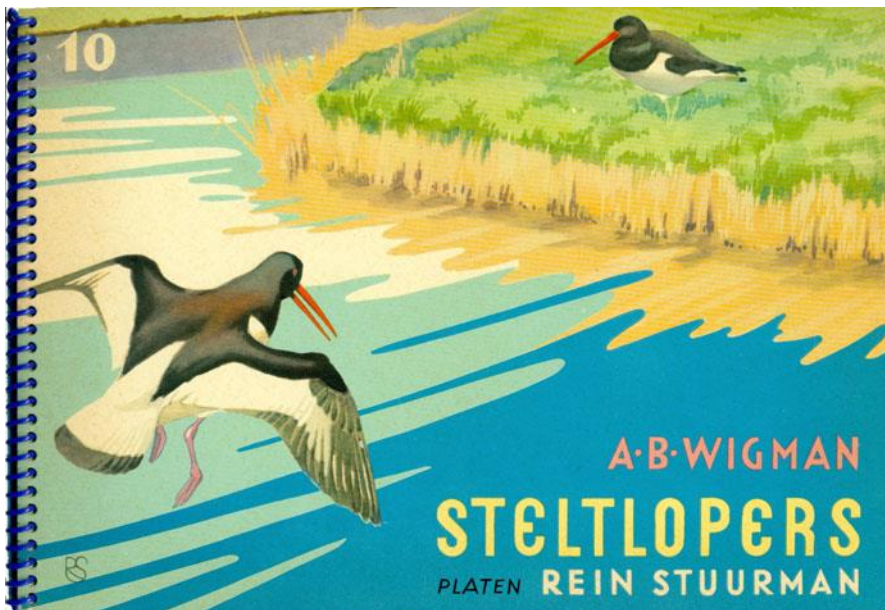
Wigman die zoals al eerder gezegd deskundig is op het gebied van in het wild levende dieren, praat breeduit over deze prachtige vogels. Hij is nu wat minder plechtstatig geworden in zijn taalgebruik, maar door zijn uitweidingen schrijft hij veel te lange zinnen, bijvoorbeeld de eerste zin al met 9 bijzinnen beslaat maar liefst 13 regels. Maar voor wie dat voor lief neemt zijn de teksten zeer leerzaam. Op pagina 3 verhaalt hij over de laatste valkenier Mollen, uit het beroemde geslacht van valkeniers van de hertogen van Brabant, naar wie in hun stamplaats Valkenswaard een straat vernoemd is. Wigman schreef in 1939 een boek over de heidevogels, waaronder deze fiere rovers

Bij de fraaie grote platen valt in vergelijking met de kleine plaatjes van Hille en Kanis & Gunnink op, dat Stuurman slordig is in de afwerking.

Plaat 1. De slechtvalk, ook pelgrimvogel genoemd vanwege zijn zwerfgedrag, "gehuifd voor het vluchtbedrijf".

... al van augustus tot april zwerft deze fraaie luchtkliever rond in Nederland, langs strand, wad en over de heide, maar 's winters ook in de steden, waar hij van een torentrans zit uit te kijken naar voorbijkomende post- en tilduiven. De echte duivenmelkers kunnen hem niet luchten of zien.

TAMI10 Steltlopers

Steltlopers (album 10). Tekst A.B. Wigman. Aquarellen en tekeningen: Rein Stuurman. H.J Heinz Company Holland N.V., Elst. (1960?)

10 genummerde pagina's afgewisseld met 3 niet meegenummerde plaatjesbladen om 12 chromo's van briefkaartformaat in te steken.

Prijs: f. 1,-

Dit album is waarschijnlijk al in 1958 geschreven en pas in 1960 uitgebracht, zie de toegevoegde voetnoot op pagina 4.

Kenmerken

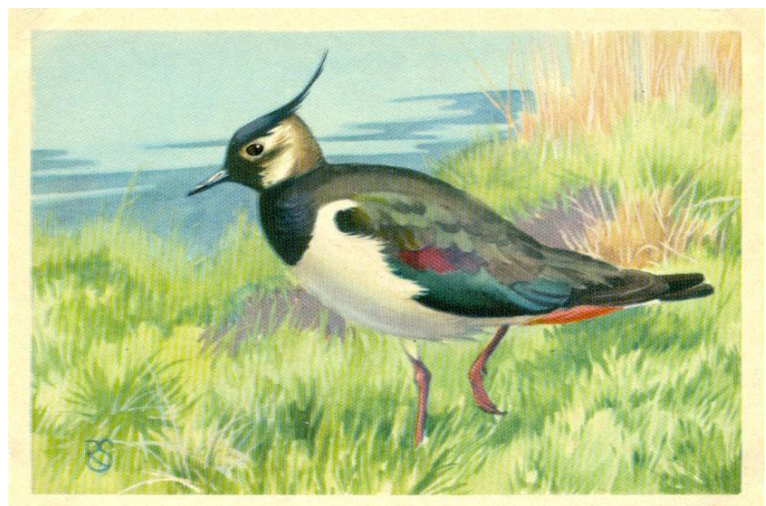
Insteekalbum van 24,5 x 17 cm, met dikke bladen en platten gebonden met een geplastificeerd spiraaltje. De voorkant laat scholeksters (plaat 6) zien. De tekst is gezet in twee kolommen, en net als in het voorgaande album zijn in de tekstkolommen tekeningen van de vogels in vlucht opgenomen.

Het album heeft 12 glanzende aquarellen van staande steltvogels in briefkaartformaat (9,5 x 14 cm). De platen zijn gesignde RS. De kaarten zijn op de achterkant voorzien van het serienummer 10 en volgnummer en de naam. Verder staat op de achterkant uitvoerige informatie over de verdeling van de spaarpunten en over de verkrijgbaarheid van de albums. Alle 10 albums zijn genoemd. Anders dan je bij de vogels op hoge poten zou verwachten zijn er in dit album slechts 2 staande afbeeldingen, waarvoor de nummers 2 en 4 verwisseld op een pagina zijn gezet

Inhoud

Dit album is nagenoeg tegelijk met het vorige geschreven, en het verschilt in taalgebruik en stijl dan ook niet wezenlijk daarvan.

Wigman heeft een kleine selectie moeten maken uit de vele steltvogels die Nederland kent. Hij behandelt de kieviet, grutto, tureluur, wulp, kluut, scholekster, kemphaan, watersnip, bokje of kleine watersnip, goudpluvier en kleine pluvier.

*Plaat 1. Kievet
bij de leek vooral bekend van het
eierenrapen, een Friese nationale
sport.*